

Мовна політика:

анотований бібліографічний список

Вип. 3 / 2026

березень - квітень

URL: <http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>

1. Визначення рівня володіння державною мовою, моніторинг державної допомоги підприємствам та безпека морського судноплавства: відбулося засідання Комітету цифрової трансформації [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 9 квіт. [№ 570]. – Електрон. дані. *Йдеться про те, що під час засідання 7 квітня Комітет Верховної Ради України (ВР України) з питань цифрової трансформації розглянув законопроект щодо ратифікації Конвенції про створення Міжнародної компенсаційної комісії для України (№ 0371). Він спрямований на забезпечення правових підстав для створення Міжнародної компенсаційної комісії для України, яка розглядатиме заяви та присуджуватиме виплати за збитки, завдані російською агресією. Також Комітет розглянув законопроект № 14353, який покликаний оптимізувати процедури визначення рівня володіння державною мовою для осіб, які зобов'язані нею володіти та застосовувати її під час виконання службових обов'язків. Члени Комітету зазначили, що така ініціатива сприятиме популяризації української мови за кордоном; разом із тим зауваження та пропозиції до цього проєкту потребують відповідного опрацювання.* Текст: <https://www.golos.com.ua/article/390839>

2. Викладачка на окупованій Луганщині вчить англійської через російські символи [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2026. – 11 квіт. – Електрон. дані. *Проаналізовано трансформацію змісту мовної освіти на тимчасово окупованих територіях (ТОТ) Луганської області, де викладання англійської мови інтегрується з російськими наративами. Зокрема, описано створення навчального посібника викладачкою англійської та французької мов Оленою Масловою, у якому замість традиційного матеріалу про культуру Великої Британії — російські символи, свята та народні образи. Такий підхід інтерпретується як інструмент культурної та ідеологічної переорієнтації освітнього процесу, що сприяє витісненню локальної й західної культурної перспективи. Підкреслено, що подібні практики є складовою ширшої політики гуманітарного впливу та російської пропаганди в освітній сфері на ТОТ.* Текст: <https://chytomo.com/vykladachka-na-okupovani-j-luhanshchyni-vchyt-anhlij-skoi-cherez-rosijski-symvoly/>

3. Вимоги до рівня володіння англійською для держслужбовців [Електронний ресурс] // Уряд. кур'єр. – 2026. – 3 квіт. [№ 72]. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що Кабінет Міністрів України (КМ України) за поданням Міністерства освіти і науки України (МОН України) ухвалив рішення, які встановлюють вимоги до рівня володіння англійською мовою для претендентів на окремі посади у державному управлінні, освіті, науці та інших галузях. Це один із кроків для виконання Закону України «Про застосування англійської мови в Україні» та деталізації правил, які раніше було визначено на рівні закону. Ухвалені рішення встановлюють диференційовані вимоги залежно від посади та рівня відповідальності. Для претендентів на посади державної служби категорії «А», а також голів місцевих державних адміністрацій, їхніх перших заступників і заступників визначено вимогу володіння англійською мовою на рівні не нижчому за B1 за шкалою CEFR. Окремо врегульовано вимоги для галузі освіти і науки. Для претендентів на посади керівників державних наукових установ і керівників закладів вищої освіти встановлено рівень не нижче B2. Для окремих посад*

державної служби категорій «Б» і «В», а також для частини посад у галузі освіти і науки уряд визначив диференційований підхід — рівень володіння англійською залежатиме від конкретної посади та її функціоналу. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/news/vimogi-do-rivnya-volodinnya-anglijskoyu-dlya-derzh/>

4. Вимоги щодо використання державної мови у сфері телебачення та аудіовізуальних сервісів посилено: набрали чинності положення Закону України «Про медіа» [Електронний ресурс] / Пресслужба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 4 квіт. [№ 567]. – Електрон. дані. Повідомлено, що 31 березня набрали чинності положення ч. 12 та ч. 14 ст. 40 Закону України «Про медіа», які посилюють вимоги щодо використання державної мови у сфері телебачення та аудіовізуальних сервісів на замовлення. Зазначено, що контроль за мовою контенту охоплює як пакети телеканалів, так і онлайн-кінотеатри, стримінгові платформи та інші сервіси, що надають доступ до фільмів і програм за вибором користувача. Відтепер у кожному пакеті телеканалів, що ліцензовані або зареєстровані в Україні, не менше 60 % каналів мають вести мовлення державною мовою. Для онлайн-сервісів частка фільмів і програм українською мовою в каталогах повинна становити щонайменше 25 %, а за наявності кількох звукових доріжок українська мова має бути встановлена за замовчуванням. При цьому Закон передбачає, що ретрансляція телеканалів із ЄС не позбавляє провайдерів обов'язку дотримуватися української частки в пакеті. Текст: <https://www.golos.com.ua/article/390791>

5. Всеукраїнське науково-педагогічне підвищення кваліфікації "Прагматичні аспекти рідномовної підготовки", 2 грудня [2024 р.] – 12 січня 2025 р. : [зб. матеріалів]. — Львів ; Торунь : Liha-Pres, 2025. — 35 с. Шифр зберігання в Бібліотеці: А843917 Зі змісту: Рідномовна професійна підготовка здобувачів вищої освіти / Г. Г. Асмаковська, Н. А. Березовська-Савчук. — С. 4-8; Рекурентність у рідномовній підготовці: прагматичний

аспект / О. М. Гончарук. — С. 8-10; Ігрові технології на уроках української мови в початкових класах / Ю. Г. Павленко. — С. 18-21; Значення мовних ігор у навчанні української мови майбутніх правоохоронців / О. В. Черноус. — С. 31-34.

6. Горон Д. «єКнига», дослідження та підтримка перекладів: Богдана Лаюк розповіла про пріоритети роботи в Мінкульті [Електронний ресурс] / Діана Горон // Детектор медіа : [інтернет-вид.]. — 2025. — 31 берез. — Електрон. дані. Зазначено, що Богдана Лаюк, яка в листопаді 2025 р. стала заступницею міністерки культури України (МК України), головними напрямками своєї роботи вважає зміцнення позицій української книжки і української мови, а проекти, які виникають унаслідок цього, розглядає як інструменти. Вона розповіла про декілька програм, які мають підсилити українських видавців. Одна з них — «єКнига», згідно з якою окремі категорії українців можуть отримати по 908 грн на книжки. За словами Б. Лаюк, додається нова категорія — батьки новонароджених. Книжка має супроводжувати дитину від самого початку, але так само асоціюватися з чимось гарним, стати метафорою, символом для батьків. Також МК України працює над новою програмою, яка закріплена в законодавстві, але ще не втілювалася — пільга на оренду для книгарень. Йдеться про розробку нормативної бази, яка допоможе зрозуміти, як підтримувати книгарні у невеликих населених пунктах. Програма передбачатиме пільгу, яка відшкодуватиме частину витрат на оренду для книгарень. Наведено інші культурні проекти, над якими працює МК України.
Текст: <https://detector.media/infospace/article/248706/2026-03-31-ieknyga-doslidzhennya-ta-pidtrymka-perekladiv-bogdana-layuk-rozpovila-pro-priorityty-roboty-v-minkulti/>

7. Горон Д. У Латвії суд визнав неконституційною вимогу до LSM створювати контент мовами нацменшин [Електронний ресурс] / Діана Горон // Детектор медіа : [інтернет-вид.]. — 2025. — 31 берез. — Електрон. дані. Вказано, що Конституційний Суд Латвії визнав, що вимога

до Латвійського суспільного мовника (LSM) створювати контент мовами національних меншин, зокрема російською, не відповідає Конституції. Підставою для розгляду справи стало звернення 20 депутатів Сейму, які оскаржили законодавчу норму про створення певної кількості радіо- й телепрограм іншими мовами. На їхню думку, така вимога применшує значення латиської мови як єдиної державної та загрожує національній безпеці. Суд постановив, що латиська мова є основою держави та національно-культурної ідентичності і без неї існування Латвії неможливе. У рішенні йдеться, що контент LSM має бути переважно латиською, а відхилення від цього правила не повинні ставити під загрозу державну мову. Також суд визначив, що російська мова є самодостатньою в Латвії, зокрема через російськомовні комерційні медіа та численні друковані, аудіовізуальні й цифрові ресурси. Отже, її існування не є під загрозою, а російськомовне населення може ефективно реалізовувати свої права в медіапросторі без додаткової державної підтримки. Текст:

<https://detector.media/infospace/article/248702/2026-03-31-u-latvii-sud-vyznav-nekonstytutsiynoyu-vymogu-do-lsm-stvoryuvaty-kontent-movamy-natsmenshyn/>

8. Додонова В. Українці за кордоном: ідентифікаційні практики українських переселенців [Електронний ресурс] / Віра Додонова // Українознавство. – 2026. – № 1. – С. 128-141. Зазначено, що українська ідентичність за кордоном формується навколо мови, культури, традицій і родинних цінностей, а також прагнення гідно представляти свою країну. Водночас українці інтегруються в європейське середовище, поділяючи такі цінності, як толерантність, повага до прав людини та взаємопідтримка. У процесі проживання за кордоном відбувається соціальна дифузія цінностей через адаптацію, відкритість і культурний обмін. З огляду на це наголошено на потребі державної програми для збереження української ідентичності за межами України. Текст: <http://journal.ndiu.org.ua/article/view/356138>

9. За Меджлісом закріплено правовий статус представницького органу кримськотатарського народу [Електронний ресурс] // Юрид. газ. –

2026. – 8 квіт. – Електрон. дані. Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України (КМ України) № 303-р від 03.04.2026 за Меджлісом кримськотатарського народу офіційно закріплено правовий статус представницького органа кримськотатарського народу. У розпорядженні вказано, що органи виконавчої влади після проведення консультацій із Меджлісом кримськотатарського народу мають ухвалювати акти та рішення щодо: питань розвитку кримськотатарської мови, культури; забезпечення прав кримськотатарського народу на освіту кримськотатарською мовою; діяльності медіа кримськотатарською мовою; інтеграції кримськотатарського народу та інших питань, визначених Законом "Про корінні народи України". Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/za-medzhlisom-zakripleno-pravoviy-status-predstavnickogo-organu-krimskotatarskogo-narodu.html>

10. «Зачарована Десна», «Радіо Ніч», «Погляд Медузи»: яких англомовних перекладів чекати у 2026? [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2026. – 8 квіт. – Електрон. дані. Вказано, що у 2026 р. англійською мовою мають вийти вісім українських книжок — шість у США і дві у Великій Британії. Про це повідомили в межах програми «Translate Ukraine» від Українського інституту книги. Англійською видадуть книжки Юрія Андруховича, Артура Дроня, Віктора Домонтовича, Олександра Довженка, Василя Стуса, Любка Дереша, Софії Яблонської та антологію української модерністської поезії. До найочікуваніших видань належать роман «Радіо Ніч», автобіографічна «Зачарована Десна», поезія Стуса та сучасна проза й есеїстика. Переклади охоплюють як класику, так і нову літературу, зокрема тексти про війну й український досвід. Мета цих видань — популяризувати українську літературу у світі та зробити її доступнішою для англомовних читачів. Текст: <https://chytomo.com/zacharovana-desna-radio-nich-pohliad-meduzy-iakykh-anhlovnykh-perekladiv-chekaty-u-2026/>

11. Збір І. Дослідження центрів україністики у світі на сторінках збірника наукових праць «Теорія і практика викладання української мови як іноземної» (2006 – 2025: до 20-літнього ювілею) [Електронний ресурс] / Ірина Збір // Теорія і практика викл. укр. мови як інозем. – 2026. – № 21. – С. 3-17. У контексті 20-літнього ювілею видання простежено матеріали про діяльність зарубіжних українознавчих осередків та їхній внесок у вивчення української мови за кордоном. Мета статті - аналіз репрезентації діяльності осередків українознавчих студій, зокрема особливостей їхнього становлення, функціонування, академічних традицій та методичних підходів до викладання української мови як іноземної. Узагальнено тематику 43 публікацій, присвячених центрам україністики в Європі, Північній Америці, Австралії та Азії. Виокремлено матеріали про найбільші та найактивніші осередки, зокрема у Польщі та Німеччині, а також поодинокі, але цінні публікації про Францію, Угорщину, Болгарію, Канаду, Японію та інші країни. Проаналізовано специфіку висвітлення питань методики викладання української мови як іноземної, підготовки підручників і дидактичних словників, а також ролі окремих дослідників, які сприяли популяризації українських студій за кордоном. Текст: <https://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/ukrinos/article/view/5138/572>

8

12. Зеленський під час зустрічі з рабинами отримав першу україномовну Тору [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 7 квіт. – Електрон. дані. Подано інформацію, що Президент України Володимир Зеленський під час зустрічі з рабинами та представниками єврейських громад із нагоди свята Песах отримав у подарунок першу Тору українською мовою. Віцепрезидент Федерації єврейських громад України Рафаель Рутман зазначив, що за час повномасштабного російського вторгнення зростає кількість єврейської літератури, перекладеної українською мовою. За його словами, усі ці книги друкуються в Харкові попри те, що видавництво неодноразово зазнавало атак з боку РФ. Під час

зустрічі обговорювали підтримку України, значення свободи та єдності, а єврейська громада висловила солідарність і готовність і надалі допомагати країні. Ця подія символізує важливість міжрелігійного діалогу та культурної єдності в умовах війни. Текст: https://risu.ua/prezident-pid-chas-zustrichi-z-rabinami-ukrayinskih-mist-otrimav-pershu-ukrayinomovnu-toru_n163252#goog_rewarded

13. Єщенко Т. Мова як терапевтичний чинник у медичній реабілітації: інклюзивно-комунікативний підхід [Електронний ресурс] / Тетяна Єщенко // Теорія і практика викл. укр. мови як інозем. – 2026. – № 21. – С. 224-231. *Зазначено, що мову в медичній реабілітації доцільно розглядати не лише як терапевтичний інструмент, а й як складник мовної політики, що забезпечує право пацієнта на доступ до якісної допомоги рідною мовою. Інклюзивно-комунікативний підхід узгоджується з принципами мовної політики, спрямованої на підтримку мовного різноманіття, доступності та рівності в комунікації. Це підсилює ефективність реабілітації, сприяє соціальній інтеграції пацієнтів і формуванню гуманістично орієнтованого медичного середовища.*

Текст: <https://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/ukrinos/article/view/5159/574>

7

14. Книжку Артема Чапая «Не народжені для війни» перекладуть китайською і корейською [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2026. – 3 квіт. – Електрон. дані. *Розглянуто інтернаціоналізацію сучасної української воєнної літератури на прикладі книжки «Не народжені для війни» авторства Артема Чапая. Це книжка-есеї, що вийшла у «Видавництві 21». На сайті видавництва її описують як «оголену розповідь про внутрішні перетворення людини, що зробила вибір стати військовим». Твір, який має жанр есеїстики та репрезентує особистий досвід переживання війни і внутрішніх трансформацій людини, буде перекладено китайською та корейською мовами, що свідчить про зростання глобального інтересу до українського воєнного нарративу. Зазначено, що видання*

орієнтоване насамперед на іноземну аудиторію як пояснювальний текст про досвід війни «зсередини», а розширення географії перекладів (зокрема в Азії) відображає процес культурної репрезентації України у світовому літературному просторі. Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4108799-knizku-artema-capaa-ne-narodzeni-dla-vijni-perekladut-kitajskou-i-korejskou.html>

15. Кривенок В. Контекстуальне розрізнення чужомовної та питомої лексики в мові Степана Бандери (методика корпусноорієнтованого дослідження) [Електронний ресурс] / Владислав Кривенок, Юрій Прокопенко, Оксана Зубань // Теорія і практика викл. укр. мови як інозем. – 2026. – № 21. – С. 274-282. *Окреслено загальнотеоретичне підґрунтя проблеми співіснування запозичених і питомих українських елементів у системі української мови, визначено особливості іноземних компонентів як стилістично маркованих одиниць, здатних виконувати не лише номінативну, а й експресивно-естетичну функцію. Дослідження спирається на корпус творів національного Героя і Провідника Степана Бандери обсягом близько 200 тис. слововживань, що є зібранням усіх першодрукованих статей, власноруч зредагованих до первинного вигляду. Цей корпус імплементовано до Корпусу української мови, розміщеному на Лінгвістичному порталі MOVA.info (Лабораторія комп'ютерної лінгвістики Київського національного університету ім. Тараса Шевченка). Статті С. Бандери зібрано й зредаговано з нагоди проведення онлайн-гакатуону цифрової лінгвістики «Мова. Дані. Технології» за підтримки Єнського університету ім. Фрідріха Шиллера протягом 18 – 20 червня 2025 р. Наголошено на потребі укладення конкордансу, а відтак тлумачного словника мови С. Бандери, що враховуватиме контекстуальну поведінку лексичних одиниць і дозволить повною мірою реконструювати авторську мовну картину світу. Зауважено, що дослідження контекстуального розрізнення чужомовних і питомих елементів у мові С. Бандери є важливим кроком до пізнання його мовомислення як чинника української національної*

16. Крохмальний Д. Нові слова і терміни цифрової держави [Електронний ресурс] / Данило Крохмальний // Теорія і практика викл. укр. мови як інозем. – 2026. – № 21. – С. 283-290. *Досліджено терміносистему цифрової держави України, що сформувалася в перші десятиліття ХХІ ст. у межах оцифровування послуг і спрощення ділової документації. Увагу приділено екосистемі «Дія», зокрема порталу «Дія.Освіта», який охопив близько 1 млн учнів. Проаналізовано понад 900 термінів, більшість із яких є новими для наукового обігу, та проведено їх класифікацію за чотирма напрямками: цифрова грамотність та інфраструктура; сленг і неологізми цифрових комунікацій; медіаграмотність та інформаційна гігієна; безбар'єрне спілкування. Виявлено домінування англіцизмів і терміноелементів греко-латинського походження, а також проведено диференціацію понять «digitization», «digitalization» і «digital transformation». Підкреслено зв'язок формування цифрової терміносистеми з мовною політикою України, оскільки адаптація нових міжнародних термінів і стандартизація назв сервісів сприяють розвитку української мови у сфері технологій, освіти та державного управління, одночасно інтегруючи країну в глобальний інформаційний простір.* Текст:

17. Круковський В. Організовані українці в Новому Світі: історія світового українства на прикладі діяльності Конгресу Українців Канади [Електронний ресурс] / Віталій Круковський // Українознавство. – 2026. – № 1. – С. 112-127. *Зазначено, що Канадське українство та його провід у вигляді Конгресу українців Канади і його складових організацій здійснюють найважливішу історичну місію щодо підтримки української державності, збереження культури, мови, традицій і звичаїв шляхом налагодження та*

розвитку власного розгалуженого шкільництва, системи закладів вищої освіти (ЗВО), мережі науково-дослідницьких інституцій, благодійно-громадських фондаций, культурно-просвітницьких товариств і громадських організацій, засобів масової інформації (ЗМІ) – власної україномовної періодичної преси, телебачення і радіомовлення – та лобіюють інтереси української нації в Канаді. Текст: <http://journal.ndiu.org.ua/article/view/356136>

18. Літвин І. Оновлення Українського правопису остаточно завершено - голова ВР [Електронний ресурс] / Інна Літвин // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 27 берез. — Електрон. дані. *Як повідомив голова Верховної Ради України (ВР України) Руслан Стефанчук, уряд визнав такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України (КМ України) від 22.05.2019 № 437 «Питання українського правопису» - у зв'язку з тим, що Національна комісія зі стандартів державної мови затвердила Український правопис як стандарт державної мови. Він назвав це справді важливим рішенням - не лише для мовної норми, а й для утвердження української державності. «Українська мова отримала чіткий і сучасний стандарт державної мови. Це велика спільна робота - парламенту, уряду, мовознавців, профільних інституцій. Українська мова стає ще сильнішою. А разом із нею - і Україна», - зазначив спікер парламенту.* Текст: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4866148-onovlennia-ukrainskoho-pravopysu-ostatochno-zaversheno-holova-vr>

19. Матеріали Міжнародного науково-практичного форуму "Відновлення України: міжгалузевий теоретико-прикладний аналіз та потенціали розвитку", 11 квітня 2025 року, м. Одеса: [зб. матеріалів / редкол : С. Ківалов (голова) та ін.]. — Львів ; Торунь : Liha-Pres, 2025. — **Ч. 2.** — 2025. — 387 с. : іл., табл. — Текст укр., англ. — Бібліогр.наприкінці ст. **Шифр зберігання в Бібліотеці: A843918-2** *Зі змісту: Наукові гуртки як платформа для поглибленого вивчення іноземних мов та інноваційні підходи / А. Р. Жукова, Ю. В. Матіїв, Я. П. Дзюба. – С. 155-158; Інтеграція німецької мови у вищу освіту як вектор міжнародної співпраці у відбудові України /*

Л. Р. Кривда. – С. 163-165; Вимоги до рівня володіння англійською мовою міжнародних студентів: порівняльний аналіз британської та української систем вищої освіти / О. В. Свиридюк. – С. 175-178.

20. МОН встановило вимоги до рівня володіння англійською мовою для держслужбовців та керівників у сфері освіти [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2026. – 2 квіт. – Електрон. дані. Зазначено, що Кабінет Міністрів України (КМ України) ухвалив рішення, яке встановлює вимоги до рівня володіння англійською мовою для претендентів на окремі посади у державному управлінні, освіті, науці та низці інших сфер. Вказано, що це один із кроків для виконання Закону України "Про застосування англійської мови в Україні" та деталізації правил, які раніше були визначені на рівні закону. Ухвалені рішення встановлюють диференційовані вимоги залежно від посади та рівня відповідальності. "Для претендентів на посади державної служби категорії "А", а також голів місцевих державних адміністрацій, їхніх перших заступників і заступників визначено вимогу володіння англійською мовою на рівні не нижче B1 за шкалою CEFR", — підкреслили в Міністерстві освіти і науки (МОН). Водночас для керівників державних наукових установ і закладів вищої освіти передбачено рівень володіння англійською мовою не нижче B2, тоді як для окремих посад державної служби категорій "Б" і "В" та частини посад у сфері освіти і науки застосовується диференційований підхід залежно від функціоналу. Також передбачено, що за наявності підтвердженого рівня не нижче B2 іншої офіційної мови ЄС вимога до рівня володіння англійською мовою може бути знижена до B1. Текст: <https://jur-gazeta.com/golovna/mon-vstanovilo-vimogi-do-rivnya-volodinnya-angliyskoyu-movoyu-dlya-derzhsluzhbovciv-ta-kerivnikiv-u-.html>

21. Набрал чинності стандарт державної мови «Український правопис» – повідомляє Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 1 квіт. [№ 564]. – Електрон. дані. Як

повідомили у Комітеті Верховної Ради України (ВР України) з питань гуманітарної та інформаційної політики, 27.03.2026 в Україні набрав чинності стандарт державної мови «Український правопис». Зазначено, що дія стандарту поширюється на всі сфери суспільного життя Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Вказано, що стандарт набрав чинності після ухвалення Постанови Кабінету Міністрів України (КМ України) № 398 від 27.03.2026, якою визнано такою, що втратила чинність, постанову від 22.05.2019 № 437 «Питання українського правопису». Сам стандарт затверджено рішенням Національної комісії зі стандартів державної мови від 01.03.2026 № 47 та оприлюднено на офіційному вебсайті Комісії. У Комітеті зазначили: розробка нових норм правопису проходила за безпосередньої участі професійної робочої групи, що об'єднала провідних спеціалістів із різних наукових і освітніх установ. Текст: <https://www.golos.com.ua/article/390754>

22. Наука і освіта України в умовах російсько-української війни: виклики та завдання в контексті національної безпеки : [зб. ст. Міжнар. наук.-практ. конф.] / за ред. : В. Ільницького, М. Галіва ; М-во освіти і науки України, Дрогобиц. держ. пед. ун-т ім. І. Франка [та ін.]. — Київ [та ін.] : Гельветика, 2025. — Т. 3. — 259 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А838724-3** *Зі змісту: Реформування мовної підготовки курсантів в умовах російсько-української війни / Р. Нанівський, Ю. Пащук. – С. 222-224; Особливості та проблеми іншомовної підготовки курсантів немовних спеціальностей в умовах правового режиму воєнного стану / Ю. Твердохліб. – С. 250-252.*

23. Одещина отримала найбільше книжок у межах акції «Українським дітям — українську книгу» [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2026. – 13 квіт. – Електрон. дані. *Висвітлено результати реалізації благодійної акції «Українським дітям — українську книгу», в межах якої Одещина отримала найбільшу кількість видань для забезпечення дитячих бібліотек та освітніх закладів. Проєкт спрямований на підтримку*

доступу дітей до україномовної літератури в умовах воєнної міграції та інформаційних викликів. Зазначено, що розподіл книжкових ресурсів здійснюється з урахуванням регіональних потреб, а пріоритет надається територіям зі значною кількістю внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Акція виконує культурно-освітню та інтеграційну функцію, сприяючи зміцненню мовно-культурної ідентичності дітей та забезпеченню їхнього доступу до україномовного освітнього середовища. Ініціативу розглянуто як елемент державної політики у сфері книговидання та гуманітарної підтримки, спрямованої на подолання наслідків війни і відновлення освітньо-культурної інфраструктури. Текст: <https://chytomo.com/odeshchyna-otrymala-najbilshenknyzhok-u-mezhakh-aktsii-ukrainskym-ditiam-ukrainsku-knyhu/>

24. Олексенко В. Новомова війни в сучасній українській мові: семантико-прагматичний аналіз лексем «приліт», «передок», «бавовна» [Електронний ресурс] / Володимир Олексенко // Філол. часопис. – 2026. – № 1. – С. 50-61. *Досліджено феномен новомови війни в сучасній українській мові як прояв адаптації суспільства до умов збройного конфлікту. Розглянуто структурно-семантичні трансформації та прагматичні функції нових мовних одиниць. Проаналізовано стан вивчення проблеми воєнної новомови в сучасній лінгвістиці. Встановлено джерела походження й механізми появи лексем «приліт», «передок», «бавовна». Висвітлено роль цих лексичних одиниць у формуванні нової мовної картини. Зроблено висновок, що новомова війни виконує низку функцій – евфемізаційну, солідаризувальну, ідентифікаційну та гумористично-регулятивну, – завдяки чому вона сприяє формуванню колективної мовної картини воєнної реальності.* Текст: <http://fch.udpu.edu.ua/article/view/356371/342376>

25. Панченко О. Українська військова лексика у перекладі англomовних військових текстів [Електронний ресурс] / Олена Панченко // Теорія і практика викл. укр. мови як інозем. – 2026. – № 21. – С. 183-192. *Зазначено, що проблема розвитку українськомовної військової лексики загострилася в умовах повномасштабної війни та мілітаризації суспільства.*

Військова термінологія активно поповнюється й виходить за межі професійного вжитку, стаючи частиною повсякденної комунікації. Це підсилює потребу в точному перекладі англomовної мілітарної лексики для ефективної міжнародної співпраці. Попри наявні дослідження, переклад військової термінології у документах залишається недостатньо вивченим. Основну увагу має приділятися точності, дотриманню військового стилю та правильній передачі структурних елементів (дат, координат, назв підрозділів тощо), адже від цього залежать важливі рішення. Зауважено, що військова термінологія в українській та англійській мовах активно розвивається, відображаючи сучасний стан військової сфери. Текст:

<https://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/ukrinos/article/view/5155/574>

3

26. Пилипенко М. В Одесі звільнили професора, який екзаменував студентів російською [Електронний ресурс] / Марина Пилипенко // Детектор медіа : [інтернет-вид.]. – 2026. – 29 берез. – Електрон. дані. *Проаналізовано випадок порушення мовного законодавства України у сфері вищої освіти, що призвів до звільнення викладача одного з університетів в Одесі. Розглянуто правові підстави, соціальні наслідки та інституційні механізми реагування на подібні інциденти. Зазначено, що цей випадок демонструє ефективність механізму громадського контролю (через скаргу студента) та інституційної реакції з боку мовного омбудсмена. Водночас він підкреслює наявність проблем із практичним дотриманням мовних норм у вищій освіті.* Текст:

<https://detector.media/infospace/article/248673/2026-03-29-v-odesi-zvilnyly-profesora-yakyy-ekzamenuvav-studentiv-rosiyskoyu/>

27. Писаревська О. Особливості вивчення української мови як іноземної в межах дисципліни «вивчення невідомої іноземної мови та самопостереження» в університеті міста Пуатьє, Франція [Електронний ресурс] / Олена Писаревська // Теорія і практика викл. укр. мови як інозем. – 2026. – № 21. – С. 18-28. *У контексті соціокультурних змін, спричинених*

масовою міграцією українців до Франції після 2022 р., у 2025 р. університет м. Пуатьє запровадив в межах цієї дисципліни ознайомчий курс української мови тривалістю 20 годин. Розглянуто організацію курсу, його структуру, методи викладання та оцінювання, а також специфіку роботи з франкомовною аудиторією. Акцент зроблено на комунікативному підході, інтеграції ігрових елементів, забороні використання мови-посередника, залученні носіїв української мови для створення автентичних комунікативних ситуацій. Результати засвідчили ефективність комунікативного підходу, інтеграції автентичних ресурсів, використання ігрових прийомів і доцільність включення подібних дисциплін до програм підготовки вчителів іноземних мов і середніх навчальних закладів у французьких університетах. Досвід показав, що навіть короткотривале навчання сприяє формуванню емпатії, усвідомленню когнітивних і психологічних труднощів, з якими стикаються учні, та розвитку здатності адаптувати методичні прийоми до реальних умов освітнього середовища.

Текст:

<https://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/ukrinos/article/view/5139/572>

9

28. V «Книжкова країна» оголосила програму [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2026. – 13 квіт. – Електрон. дані. Подано інформацію, що 23 – 26 квітня на ВДНГ у Києві відбудеться фестиваль «Книжкова країна», у межах якого традиційно діятиме великий блок благодійних і громадських ініціатив. Цієї весни «Книжкова країна» відбудеться вже вп'яте. За словами організаторів, фестиваль буде «кольоровим», адже головна ідея сезону - показати, як читання виходить за межі книжок і взаємодіє з іншими креативними індустріями: ілюстрацією, сценографією, дизайном, модою, театром та архітектурою. Зокрема на фестивалі можна буде передати книжки військовим, це можна буде зробити на стендах «Книга на фронт» — точки збору працюватимуть у павільйоні № 1 та на площі. Зібрані видання передадуть на позиції, у пункти

дислокації та військові шпиталі. Паралельно «Live Media HUB» збиратиме україномовні книжки для сільських бібліотек у межах проекту «Будинок Української Книги». Окремим напрямом стане збір російських книжок на макулатуру, який реалізовуватимуть разом із фондом «Гуркіт». Кошти від цієї ініціативи спрямують на закупівлю техніки, дронів і транспорту для військових. Розглянуто інші благодійні проекти в межах книжкового фестивалю. Окрім благодійного блоку, на фестивалі традиційно відбудеться книжковий ярмарок за участі понад 100 видавництв і книгарень, а також зустрічі з письменниками, артистами, блогерами й медійниками. Текст: <https://chytomo.com/v-knyzhkova-kraina-oholosyla-prohramu/>

29. Станкевич Н. Мовознавчі тексти науково-популярного стилю [Електронний ресурс] / Ніна Станкевич // Теорія і практика викл. укр. мови як інозем. – 2026. – № 21. – С. 313-325. Розглянуто науково-популярний стиль як функціональний різновид мови з основними функціями: пізнавальною, популяризаційною, пропагандистською та світоглядною. Зауважено, що мета мовознавчих текстів науково-популярного стилю впродовж тривалого часу публікації подібних видань не змінилася – зацікавити читача науковими явищами, фактами, досягненнями, сформувати його світогляд, навчити розуміти, шанувати й любити рідне слово. Проте відбулася зміна смислових і змістових акцентів, структурно-композиційних параметрів, прийомів залучення уваги читача, місця і ролі емоційно-експресивного складника. Виявлено спільні та відмінні особливості стилю викладу, мовних засобів і структури досліджуваних науково-популярних текстів, присвячених українській мові. Текст: <https://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/ukrinos/article/view/5167/572>

б

30. Сто українських книжок перекладуть і видадуть у 33 країнах [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 6 квіт. – Електрон. дані. У межах програми «Translate Ukraine» у 2026 р. планується перекласти 100 українських книжок у 33 країнах світу, щоб популяризувати

українську літературу за кордоном. Вибір проєктів здійснювався на конкурсній основі серед видавців із різних країн, і підтримку отримали найкращі перекладацькі ініціативи. Книги українських авторів перекладуть приблизно 30 мовами, що сприятиме поширенню української культури та зміцненню її міжнародної присутності. Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4109582-translate-ukraine-100-ukrainskih-knizok-perekladut-u-sviti.html>

31. Табака М. Системна організація українських сучасних термінів загальної середньої освіти [Електронний ресурс] / Марта Табака // Теорія і практика викл. укр. мови як інозем. – 2026. – № 21. – С. 326-336. Досліджено особливості системної організації термінів ЗСО. Виокремлено вісім тематичних груп сучасних термінів ЗСО, які відображають внутрішню структуру терміносистеми. Схарактеризовано зміни в системі сучасних термінів ЗСО в контексті освітніх реформ в Україні та європейської інтеграції. Обґрунтовано важливість уніфікованості дефініцій термінів задля забезпечення усталеності терміносистеми. Розглянуто законодавчі та нормативно-правові документи як джерельну базу більшості словників термінів освіти та основний чинник стандартизації сучасних термінів ЗСО та визначник актуальності словникових дефініцій термінів освіти. Розглянуто лексикографічні видання як спосіб поширення, пояснення та систематизації офіційно закріплених понять ЗСО. Текст: <https://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/ukrinos/article/view/5168/572>

3

32. Томіленко Л. Лексико-семантичні та словотвірні зміни в терміносистемі спорту (на матеріалі загальнономовних тлумачних словників української мови) [Електронний ресурс] / Людмила Томіленко // Філол. часопис. – 2026. – № 1. – С. На матеріалі загальнономовних лексикографічних праць – «Словника української мови» в 11 томах і «Словника української мови» у 20 томах – розглянуто особливості подання спортивної лексики у тлумачній лексикографії радянського й сучасного

періодів. Зокрема з'ясовано основні лексико-семантичні, словотвірні та інші зміни, що відбулися в терміносистемі спорту з кінця ХХ ст. до сьогодення, простежено шляхи та способи поповнення спортивної галузі новими одиницями тощо. Текст: <http://fch.udpu.edu.ua/article/view/356408/342381>

33. Український правопис як стандарт набрав чинності [Електронний ресурс] // Уряд. кур'єр. – 2026. – 1 квіт. [№ 70]. – Електрон. дані. Повідомлено, що 27.03.2026 Кабінет Міністрів України (КМ України) ухвалив Постанову № 398 «Про визнання такою, що втратила чинність, Постанови КМ України від 22.05.2019 № 437 «Питання українського правопису». Тож 28.03.2026 набрав чинності стандарт державної мови «Український правопис», затверджений рішенням Національної комісії зі стандартів державної мови від 01.03.2026 № 47. Текст стандарту опубліковано на офіційному сайті комісії. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/news/ukrayinskij-pravopis-yak-standart-nabrav-chinnosti/>

34. Українці продовжують скаржитися на російську мову на сайтах [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2026. – 4 квіт. – Електрон. дані. Подано інформацію, що у I кварталі 2026 р. українці подали 659 скарг на порушення мовного закону, найчастіше — через відсутність української версії сайтів і використання російської мови в інтернет-магазинах і сфері обслуговування. Найбільше звернень надійшло з Києва, а проблема залишається системною попри дію законодавства. Уповноважена із захисту державної мови Олена Івановська наголошує, що бізнес повинен забезпечувати повноцінне обслуговування українською за замовчуванням. Водночас зростає громадянська активність: українці дедалі частіше фіксують порушення та звертаються зі скаргами, сприяючи посиленню контролю за дотриманням мовного законодавства. Текст: <https://chytomo.com/ukraintsi-prodovzhuiut-skarzhytysia-na-rosijsku-movu-na-sajtakh/>

35. Хонг С. Цифрова освіта українською мовою в Республіці Корея: інституційні основи, освітні виклики та перспективи розвитку

[Електронний ресурс] / Согу Хонг // Теорія і практика викл. укр. мови як інозем. – 2026. – № 21. – С. 29-44. *Розглянуто процес інституційного формування та розвитку освіти з української мови в Республіці Корея в умовах подвійної трансформації – цифровізації та переосмислення міжнародного порядку. Українську мову було визначено як критично важливу іноземну мову відповідно до Закону про сприяння освіті з критично важливих іноземних мов (офіційно перекладеного як *Less Commonly Taught Foreign Languages*) у 2016 р., а її значущість ще більше зростає після повномасштабного вторгнення РФ в Україну у 2022 р. Освіта українською мовою в Кореї функціонує в межах висококонцентрованої, одноінституційної моделі, зосередженої на факультеті українознавства Корейського університету іноземних мов Хангук. Проаналізовано ключові виклики, з якими стикається освіта українською мовою в цифрову епоху, зокрема обмежена доступність автентичних онлайн-матеріалів, нестача мультимодальних ресурсів, етичні й педагогічні обмеження використання інструментів на основі штучного інтелекту (ШІ), а також культурна дистанція серед здобувачів освіти. Запропоновано перспективні напрями розвитку, зокрема створення національної цифрової платформи мовної освіти, інституціоналізація змішаного навчання, обережне й обмежене використання ШІ, а також посилення зв'язків між освітою, науковими дослідженнями та суспільними потребами, пов'язаними з післявоєнною відбудовою України.*

Текст:

<https://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/ukrinos/article/view/5141/5730>

36. Шевчук А. Зростає кількість скарг на порушення мовного закону [Електронний ресурс] / А. Шевчук // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 2 квіт. — Електрон. дані. Вказано, що у I кварталі 2026 р. на адресу Уповноваженої із захисту державної мови Олени Івановської надійшло 659 скарг громадян щодо порушення Закону «Про функціонування української мови як державної». Найбільше скарг надійшло з Києва, Одеської,

Харківської та Дніпропетровської областей. Найчастіше порушення стосувалися: інтернет-представництв (повна або часткова відсутність української версії сайтів, завантаження за замовчуванням версії недержавною мовою); надання послуг (безпосереднє обслуговування); зовнішньої реклами та інформації для загального ознайомлення (оголошень, вивісок); сфери освіти; інформації про товари та послуги, медіа; органів влади; культури. Наведено інфографіку щодо статистики скарг за I квартал 2026 р. Текст: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4867698-zrosla-kilkist-skarh-na-porushennia-movnoho-zakonu>

37. ШІ допомагає малим книжковим ринкам Європи, але робить їх залежнішими від англійської [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2026. – 8 квіт. – Електрон. дані. Зазначено, що штучний інтелект уже став частиною європейського книжкового ринку, насамперед його використовують у перекладі, виробництві аудіокнижок, виданні академічної літератури та внутрішніх редакційних процесах. Водночас для малих мовних ринків Європи активне застосування ШІ сприяє посиленню залежності від англійської як мови-посередника. Таких висновків дійшли автори розділу *AI, Publishing, and Small-Language Markets* у звіті «*Books in Translation: Trends and Transformations in the European Publishing Market*». У звіті наголошено, що саме на малих мовних ринках вплив ШІ може бути відчутнішим, ніж у великих країнах: там, де видавці поєднують культурну місію з потребою вижити економічно, автоматизація видавничих процесів стає не додатковою опцією, а одним із чинників, від яких залежить, чи книжка взагалі дістанеться до аудиторії. Водночас малі ринки впроваджують такі рішення повільніше й обережніше, бо їх стримують висока вартість впровадження і потреба в людському контролі. Текст: <https://chytomo.com/shi-dopomahaie-malym-knyzhkovym-rynkam-ievropy-ale-robyt-ikh-zalezhnishymy-vid-anhlijskoi/>

38. Щоткіна К. Слово без лапок [Електронний ресурс] / Катерина Щоткіна // Дзеркало тижня. – 2026. – 12 квіт. — Електрон. дані. *Йдеться про*

те, як лапки в сучасному мовленні перетворилися на інструмент не лише стилю, а й ідеології. Їх уживання часто означає дистанціювання від змісту слів або навіть заперечення їхньої легітимності. На прикладі реакцій на смерть Філарета Денисенка показано, як лапки можуть слугувати засобом делегітимізації, подібно до практик російської пропаганди. Водночас це явище пов'язане із ширшою проблемою — самоцензурою та страхом бути неправильно зрозумілим у напруженому інформаційному середовищі. Лапки створюють розрив між автором і сказаним, розмиваючи сенс і переводячи його в «сіру зону». Застережено, що така мовна практика підриває саму сутність слова, яке перестає прямо означати реальність. Текст: <https://zn.ua/ukr/UKRAINE/slovo-bez-lapok.html>

39. Piaseckyj J. P. Росифікація та креолізація: вплив зовнішніх чинників на розвиток української мови = Rossification and Creolization: the Influence of External Factors on the Development of the Ukrainian Language [Електронний ресурс] / Peter Jaroslaw Piaseckyj, Олег Рудник // Українознавство. – 2026. – № 1. – С. 82-100. Зазначено, що вплив багатомовної росифікації, а також опосередкованих англіцизмів, що проникають через російську мову, є значною загрозою для розвитку сучасної української мови. Цей процес призводить до її креолізації та можливої втрати самобутності. Попри значне лексичне багатство українського словника існує нагальна потреба в активних заходах для захисту та унормування мови. Створення спеціалізованого державного міністерства, такого як Міністерство чистоти державної мови, за прикладом Франції, є ключовим кроком для забезпечення контролю за мовними нормами, розвитку термінології та збереження унікальності української мови в умовах глобалізаційних викликів. Є потреба віднайти в архівах, університетах, бібліотеках, особисто в громаді та Службі безпеки України (СБУ) словники з 1920-их р. і перевидати їх. Захист мови – це не лише мовне, а й національне питання, що є основою культурної та державної тотожності. Текст: <http://journal.ndiu.org.ua/article/view/356133>

15.04.2026

Укладач: Савицька Л. В.

Відповідальний за випуск: Зайченко Н. Я.